

EXISTENCIALIZMUS

- vznikol v Nemecku, ďalej ho rozšírili predovšetkým francúzski filozofi a spisovatelia
- **hlavné postavy:** opustené, zúfalé, beznádejné, ocitajú sa v hraničnej situácii, hľadajú zmysel života, uvažujú o smrti, majú pocit nepochopenia, spoločnosť je nepriateľom
- **kríza meštianskej spoločnosti a jej dopad na jedinca**
- venuje sa základným otázkam bytia
- **dôležitá je sloboda jednotlivca**, jednotlivec sa nepodriadiť tradíciám, konvenciám, pravidlám
- autori existencializmu vyjadrovali svoje názory prostredníctvom filozofických esejí i beletrie

JEAN-PAUL SARTRE

charakteristika tvorby: hrdina, ktorý zažíva pocity úzkosti, ale i nádeje / človek v blízkosti smrti, resp. na pokraji zrútenia, šílenstva !!!!

debut: román **HNUS**

- **má formu denníkových zápisov**
- **jednotvárný život Roquentina v prímorskom mestečku**, čas trávi v hotelovej izbe alebo v mestskej knižnici, kde zbiera materiál pre knihu
- postava nemá rodinu, priateľov, je znechutený okolitým svetom, no najmä sebou samým, **vlastnú existenciu prirovnáva k chorobe**
- knihu nedopíše a až po odchode z mesta získa pocit slobody

zbierka krátkych próz **MÚR !!!** = *múr medzi ľuďmi, resp. múr medzi ľuďmi a svetom*

titulná poviedka **MÚR: vnútro človeka odsúdeného na smrť**, dej počas španielskej občianskej vojny, hlavný hrdina Ibbiet je obvinený z ukrývania republikána Ramona Grisa, odsúdeného začnú znova vypočúvať, sľúbia mu život, ak prezradí Ramonov úkryt, Ibbiet zo žartu povie, že Ramon sa skrýva na cintoríne, netuší, že má pravdu – **z človeka odhodlaného obetovať za iného život sa absurdnou hrou náhody stáva zradca**

ďalšie poviedky: **každá je svojim námetom jedinečná** – fašizmus, príprava na vraždu 6 ľudí, láska ženy k impotentnému manželovi, starostlivosť ženy o manžela, ktorý trpí halucináciami,

- v poviedkach ja-rozprávanie, resp. sa strieda ja-rozprávanie s on-rozprávaním

románová tetralógia **CESTY K SLOBODE**

- **kritika vojny a rasizmu**
- hlavnou postavou je **filozof Mathieu, pasívny človek, ktorého zmyslom života je smrť**

- **pocit slobody získa až vtedy, keď strieľa proti nemeckým vojakom a tankom**

Sartre písal i drámy, napr. **S vylúčením verejnosti** ("Človek je taký, ako ho vidia tí druhí!"), dramatickú tvorbu autora charakterizujú **výnimočné postavy a napätie**.

ALBERT CAMUS

dráma **CALIGULA**: Caligula – neľútostný vládca, myšlienka: „Nie je možné všetko zničiť a pritom nezničiť aj seba.“

román **MOR**: lekár Bernard opisuje **správanie sa ľudí v alžírskom meste, ktoré zasiahol mor**, mor = choroba, resp. okupácia, či duševná pokrivenosť (pýcha, nenávisť, klamstvo)

román/novela **CUDZINEC**: *základné dielo francúzskeho existencializmu !!!*

- „**vyhnanstvo**“ človeka **uprostred ľudí a udalostí, ktoré nechápe** (opakujúci sa motív v celej autorovej tvorbe)
- **dej sa odohráva v Alžírsku, ja-rozprávanie, dve časti**
- hlavnou postavou je skromný **úradník Meursault, pasívne prežíva smrť matky i vzťah s bývalou kolegyňou Marie**, svet sa mu hnusí, nechápe jeho pravidlá, **postava** je negatívnym hrdinom, ktorá **radšej zostáva sama sebou, aj keď ho to stojí život**
- sused (Raymond) pozýva Meursaulta a Marie na chatu k moru, stretnutie s miestnymi Arabmi – Meursault jedného nechtiac zastrelí, hlavná postava je odsúdená na smrť, **Meursault chápe smrť ako vyslobodenie**
- dôležitým prvkom stupňovania deja je **náhoda**
- **dielo vytvára dojem záznamu, reportáže**, pretože Camus používa krátke vety

esej **MÝTUS O SIZYFOVI**: človek si uvedomuje zbytočnosť svojho konania, a predsa v tomto boji pokračuje (autor sa inšpiroval antickým príbehom o Sifyfovi a balvane)